

2018-02-19

Dnr RG 2017/1407

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
103 33 Stockholm

Remiss - Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem

(Fi2017/04798/FPM)

Riksgälden har erhållit en remiss från Finansdepartementet gällande promemorian "Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem". Promemorian presenterar förslag för att reducera eller ta bort de risker som förekommer i dagens premiepensionssystem kopplat till bl.a. oseriös fondförvaltning och olämplig marknadsföring av fonder. Riksgälden välkomnar initiativet att minska riskerna i premiepensionssystemet, och stödjer i stort föreslagna åtgärder.

Riksgäldens synpunkter

Pensionssystemet fyller en viktig samhällsfunktion genom att möjliggöra fortsatt inkomst för individen efter pensionering, och därmed en tryggare ålderdom. Därför är det av stor vikt att systemets olika delar fungerar på ett tillfredställande sätt. Att kapitalet inom premiepensionssystemet förvaltas på ett förutsägbart, tryggt och effektivt sätt är inte enbart av betydelse för individen utan även för den finansiella stabiliteten. Oegentligheter som medför förluster av pensionskapital kan potentiellt få en direkt effekt på hushållens konsumtion och den makroekonomiska utvecklingen. I förlängningen kan förtroendet för det finansiella systemet och dess aktörer, och i slutändan även den finansiella stabiliteten, påverkas.

Riksgälden anser därför att det är viktigt att reducera ovan nämnda risker med dagens konstruktion av premiepensionssystemet. Riksgälden delar även Finansdepartementets uppfattning att det med stor sannolikhet finns alltför många fonder, vilket försvårar placeringsvalet för den enskilde pensionsspararen.

Riksgälden vill dock framhålla de potentiella problem som finns med den kravspecifikation som föreslås för fonder som vill etablera sig på fondtorget. Kraven är: minst tre års verksamhetshistorik, minst 500 miljoner i förvaltad kapital utanför premiepensionen och att Pensionsmyndighetens ägarandel i en fond inte får överstiga 50 procent. Grundtanken, såsom Riksgälden tolkar den, är att verksamhet på den privata fondmarknaden och av en viss volym borgar för en viss kvalitetsnivå.

Kravet på ett tak för Pensionsmyndighetens ägarandel kommer att medföra att fonder som är specialiserade på förvaltning av premiepensionskapital försvinner, vilket också framhålls som ett syfte i promemorian. För Riksgälden är det dock inte tydligt att detta är önskvärt. Promemorian klargör inte på ett övertygande sätt hur man landar i slutsatsen att denna typ av specialiserad förvaltning är dålig för pensionssparare. Det kan vara så att förvaltning som är specialiserad på pensionsplaceringar snarare fyller en viktig funktion i detta sammanhang.

Kraven på verksamhetshistorik och viss storlek på det förvaltade kapitalet innebär att nya och innovativa fondförvaltare hindras från att etablera sig på fondtorget, vilket kan hämma utvecklingen av fondförvaltningen och avkastningen på fondkapitalet. Vidare utgör storlekskravet ett etableringshinder för små förvaltare i allmänhet. Det är inte orimligt att det exempelvis finns incitament för små förvaltare att prestera väl och generera en god utveckling av pensionskapitalet. Även rörande effekterna av de föreslagna kraven på verksamhetshistorik och minsta storlek så saknar Riksgälden en övertygande argumentation kring varför kraven sammantaget gynnar pensionsspararna, snarare än att medföra potentiellt lägre pensioner.

Ovan nämnda effekter av införandet av krav vid etablering på fondtorget kan även medföra en försämrad konkurrens bland fonderna. I slutändan skulle den samlade konsekvensen av kraven kunna bli att förvaltningsavgifterna blir högre och/eller avkastningen i förhållande till risk lägre än utan inträdesbarriärer. En vägledande princip för vilka aktörer som ska verka på fondtorget borde vara konkurrenskraftig utveckling av pensionskapitalet givet kostnader och ”ordning och reda”.

Resonemangen ovan pekar på potentiella nackdelar med att införa dessa krav på fonderna. För att kunna avgöra om de föreslagna kraven rörande verksamhetshistorik, storlek och tak för Pensionsmyndighetens ägarandel är lämpliga efterfrågar Riksgälden en utförligare analys som tydligare väger fördelar mot nackdelar. Skulle de föreslagna kraven ändå genomföras blir det viktigt att noga följa påverkan på fondutbudet, kvaliteten på förvaltningen och att potentiell pension inte försämras, vilket också delvis framförs i promemorian.

En alternativ väg för att reducera nämnda risker i premiepensionssystemet som kan vara värd att överväga är ytterligare skärpning av övervakningen av fonderna, utöver vad som redan föreslås i promemorian. Vidare skulle man även kunna tänka sig införandet av en prövotid på förslagsvis tre år för fonder som vill etablera sig på fondtorget. Under denna tid är kontrollen av fonderna i fråga utökad.

Riksgälden har inget i övrigt att invända mot de förslag som framförs i promemorian.

I detta ärende har riksgäldsdirektör Hans Lindblad beslutat efter föredragning av senior analytiker Carl Orelund.

Hans Lindblad, beslutande

Carl Oreland, föredragande